



# Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN



לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י  
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ









**אמירת מי שעשה נסים**

המצוה ראשונה שנצטוו בני ישראל כשיצאו ממצרים היה קידוש החודש. ראיתי מבארים לכן בשבת שמברכים את החודש אומרים קודם מי שעשה נסים, וגאל אותם מעבדות לחרות הוא יגאל אותנו בקרוב, שלכאורה מה קשר יש לזה להזכרת ראש חודש, אלא בשעת קיום זכר למצוה זו מזכירים שעת צויה, ומבקשים שכמו בשעתה של מצוה זו גאל אותנו הקב"ה מעבדות לחרות, כן יגאל אותנו עכשיו בזכות קיום זכר למצוה זו.

מה שמוסיפין הוא יגאל אותנו בקרוב, שמעתי שהרי איך קובעין ר"ח ליום פלוני, הרי יתכן ויבוא משיח ויקדשו ע"פ הראיה, לכן מסיימין קודם הכרזת החודש שכעת אנו בגלות ומקדשים ע"פ חשבון, אבל תפילה שיגאל אותנו בקרוב, ויהיו כל ישראל חברים ונקדש ע"פ הראיה.

אך בסידור רשב"ש מגרמייזא (עמוד קע"ד) ביאר שהרי הקב"ה יושב כל ר"ח בדין, אנו אומרים הוא יגאל אותנו בקרוב וכל ר"ח יכול לגאלינו.

בנוסח מי שעשה נסים אומרים הוא יגאל אותנו בקרוב חברים כל ישראל. ביאר בשבלי הלקט (סי' ק"ע) שמודיעים אותם שהגאולה אי אפשר שתהיה אלא בזמן שיהיו כל ישראל לאגודה אחת, כמו חברים, כי לא חרב בית שני אלא מפני שנאת חינם.

**בזכות תפילת רב**

בסוף התפילה של ברכת החודש הובא "חיים שימלאו משאלות לבנו לטובה" בזכות תפילת רב"אמן סלה. בסידורים אחרים נדפס הנוסח: "בזכות תפילת רבים". נוסח זה לא נמצא בשום תפילה, ומובא בספר בני יששכר שזה טעות שנשתרבב על פי טעותו של

"הבחור הזעזער": "ונראה שהוא טעות שהיו בסידורים הקודמים רשום למטה ברכות תפילת רב, ר"ל כמצוין שהתפילה הזאת היא ממסכת ברכות והיא תפילת רב, וכאשר בא זה לאיש אשר לא ידע ספר הנה לא ידע פירושן של הדברים, והגיה מדעתו בזכות תפילת רבים, והוא טעות". גם ב"ערוך השולחן" משער כי במקום המילים "ברכות תפילת רב" באו המילים "בזכות תפילת רב", ואין אלו אלא דברי בורות, כלשונו.

רב תיקן תפילות שונות, אתה זוכר הנאמר בר"ה כמבואר בירושלמי (ר"ה פ"א), ומודים דרבנן כמבואר בירושלמי (ברכות פ"א ה"ח), וברכת אשר יצר כמבואר בברכות (ס, ב), ותפילת שבת מברכין כמבואר בברכות (טז, ב).

**תפילת צדקתך**

בשו"ת מהר"י ברונא (סי' ק"ג) כתב שיתכן ט' שבתות רצופות בהן אומרים צדקתך לסירוגין, שבת אחת אומרים ושבת אחת אין אומרים, וזהו כשחל ר"ח שבט בשבת, וט"ו שבט חל בשבת, הן בשנה פשוטה והן בשנה מעוברת.

**תפילת ויהי נועם**

האבודרהם הביא בשם מדרש ויהי נועם אין במזמור זה אות ז', שכל האומרו אין צריך לכלי זיין.

**פיוטים של מוצאי שבת**

הפיוט איש חסיד היה שאומרים במוצאי שבת, מקורו בספר חיבור יפה מן הישועה דרב ניסים גאון מקיירואן, והובא במחזור ויטרי (סי' צ"ד).

**נוסח ברכת שעשה נסים**

הלבוש כתב שהגירסא הנכונה היא שעשה נסים לאבותינו בימים ההם "ובזמן"











**[כב]** ואמרינן בפרק קמא דר"ה (שם ע"א), אמר ר' אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק, ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמכם לפני. כלומר שכל אחד ואחד חייב לכופף נפשו, ויכין לבו ויזמין עצמו לעשות רצון יוצרו, ומעלה עליו כאלו עקד עצמו לפניו.

ואומר במדרש<sup>194</sup> שבראש השנה נעקד יצחק על גבי המזבח, ואותו היום שמעה שרה אמנו ותזעק<sup>195</sup> ותיבב ותילל, ועל כן אמר הכתוב (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם, ומתרגם יום יבבא, כדי שיזכור לנו הקב"ה יללת שרה אמנו ויכפר לנו.

וכתב בעל המנהגות<sup>196</sup>, ונראה בעיני כי האדם צריך שייליל לפני בוראו יתעלה על עונותיו, לכך צותה התורה לתקוע כעין יללה וגנוח, ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, כי המלך כשרוצה להלחם משמיע לעמו הכינו כל כלי המלחמה כי ביום פלוני נצא להלחם, כך צוה הקב"ה הכינו לכם מעשים טובים ותשובות, שהם כתריס בפני הפורענות, כי בעשור לחודש יהיה יום מלחמה, שיליצו המלאכים אלה מפה ואלה מפה, ועל כן צוה שלא יתעסקו במלאכה<sup>197</sup>, כי אם בתפילה ובתחנונים ובתשובה, להנצל מן הלוחמים לו במרום, ושלא יאכל אדם ושלא ישתה להכניע יצרו הרע. ושמעתי כי רז"ל אמרו

תקיעות לערבוב השטן, עי"ש. וע"ע מנורת המאור (אלנקאזה) פ"ב עמ' 365 שכתב רמז לדבר, 'שופר', אין שטן ואין פגע רע' (מ"א ה, יח). 194. כ"ה בפסיקתא רבתי, בחדש השביעי פסיקתא מ, מהדורת מאיר עין דף קעא, א, והובא בספר המנהגות עמ' 149, והמשך הדברים ליתא בפסיקתא, וראה פרקי דר"א פל"ב, 'מיד התחילה' וכו'. וראה תורה שלמה בראשית כג, ב אות יז והערה שם, והביא גם לדברי רבינו, וכן הביא עוד מדרש אגדה, ועי"ש מה שהעלה, וכן מש"כ שם אות טז. 195. כ"ה בכת"י הספריה הבריטית וכת"י גסטר, וכ"ה בספר המנהגות שם. ובכל הדפוסים איתא 'ותצחק'. וצ"ב. 196. שם, ויש בדברי רבינו תוספת בלשון ס' המנהגות, ראה הערות המהדיר שם. 197. וראה גם

וראה גם מאירי שם, ובביאור יותר בחיבור התשובה עמ' 303 וז"ל, 'בזה אמרו אחר שבפשיעתם ארעה להם תקלה וכו', אבל אונס גמור כגון שחל יו"ט של ר"ה להיות בשבת, אין בזה כלום' וכו'. ולפור' הוא חולק על רבינו, ונפ"מ באונס גמור. וצ"ע. וראה מש"כ בזה הב"ח סי' תקפה בסופו, וכן ט"ז שם סק"ז. וע"ע שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' י, משך חכמה ויקרא כג, כד, ומנחת עני פי' האזינו. וראה בדרשת ר"י אבן שועיב לר"ה שהנידון כאן הוא על תקיעות דמיושב לערבוב השטן ולא על תקיעות דמעומד, עי"ש טעמו. ובעשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב סי' יז, וכן באלפסי זוטא ר"ה פ"ד מפרש על תקיעות בל' אלול, אע"פ שר"ה נקבע בל"א, דמ"מ בל' הוי ראשיתה, וצריך

(ט) והנה בן גולד דך וגו' כי שלמה יהיה שמו על שם בן. מפני שבשמואל [ב יב] כתיב ויקרא את שמו שלמה וה' אהבו וישלח ביד נתן הנביא ויקרא את שמו ידידיה בעבור ה', דמשמע שאמו קראה לו שם זה שלמה משולל, ונתן קרא לו בשם ה' ידידיה משולל, לכן מביא מקרא דדברי הימים זה שעד שלא נולד לו קראו ה' בשם שלמה, ומ"ש בשמואל וישלח ביד נתן הנביא, ל"ל שנמשך לעיל על קריאת שם שלמה שגם ע"י נתן הנביא שלח ה' לקרוא לו שם זה, (ולזה רומז הכתוב שם ויקרא את שמו שלמה לנחם שע"פ ה' קראה לו אמו כן וכמ"ש הדר"ק ס"ט), וסיפיה ויקרא את שמו ידידיה בעבור ה' פי' הדר"ק שעל דוד קאי ע"ש, או י"ל שאחר לידתו קרא לו ה' שם שני ידידיה להודיע לרבים שנמחל לו העון וה' אהבו: (י) ואשיהו מנין שנאמר הנה בן. ע"ל פי"ו: (יא) יאי שי הוא דפני. כן הוא גם צילקוט מלכיס וכו"ל (ובצילקוט תורה הגירסא יאי שה וע"ס הוא) ושי הוא שם מיוחד לתורה שמובילים למנך, וזהו שאמר לפני, והכוונה מפני שנהרג והצדיק עליו הדין ואמר נדיק הוא ה' וגו', ועשו כל גופו ככזרה, לכן עלה

לרצון לפניו ית' כזנה לכפר, שעל ספקו לו נחלה להם לישראל ומן החרצן: (יב) עתיד ליגן ישני עפר. הערוך ערך יגן הביא ולא פירשו, ובמסוף ערוך פי' להלמיח לשון יגן ונכד, וכן פירש הרצ"ע במלכים שם והר"ש פרחון בערוך, (אולי יהיה מענין זה לטן יעני שפרגס אונקלוס על יפרח [במדבר יז]), ובהגהות המיוחסות להגר"א כתב פי' להוליד ולהחיות ישני עפר כי פי' יגן בלשון הקודש ילד עכ"ל. ובצילקוט מלכיס הגירסא לייגן כל רשעי ארץ, ואם הגירסא דייקנית אולי פירושו מלשון אונאה, וכמ"ש הרצ"ע על ניס יחד [תהלים עד], (אצל דומק לפירושו מענין יגן ולומר שעמיד להשקותם כוס פורעניות יגן המרעלה). ואין שיהיה לכל אלו הפירושים הנה פשטיה דקרא יגון הוא שם פעולה, והפיר"א דרש ליה יגון שמו שכן יקרא שמו, וכן איכא בסנהדרין [צ: אוצר החכמה]

דצי ר' ינאי אמרי יגון שמו: (יא) שלא עלתה בידו תאות לבו לבמ"ד בן. כמס"ל ס"פ ל"א שהי' מטטה האיל כסגן נקרניו, ובאגדה דבראשית ושאר מקומות אמרו שהי' מטת ליצחק ולאברהם ושנדמה לפנייהם כנהר: (יב) דקח אישך הזקן בן. לשון הזקן נראה רומז למ"ש בתנחומא ובפסיקתא (בהסמך השטן ליצחק) שאמר לו אבך הזקן נשטטה (ור"ל מרוב זקנה דעמו נטרפה) והולך לשוחטך בן, אף כאלו אצל שרה בא דברים אלו, שאל"כ שרה בצדקתה הייתה שמחה ג"כ לעשות רצון הקב"ה בכל לב כאברהם ויצחק (ובצילקוט רמז ל"ח בשם אגדה איחא שכשאל השטן כן אל הקב"ה יעשה רצונו מבני כו). ומדקאמר כנגד ג' תקיעות כו' משמע ודאי שר"ל שכנגד זה הוא מלות התקיעות לזכור זכותה, א"כ מוכרח שלא היה צוה ח"י דבר נגד רצון ה', שאלמלי כן לא היה נקבע לזכרון לישראל לזכותה, אלא ודאי השטן יערה בכזויו שאל"כ הזקן השטטה כו' כנ"ל. ולשון האגדה דויקרא פ"כ שיצחק סיפר לה הדברים ואמרה לו אלמלי נענה מלאך כו' ובאותה שעה זכותה כו', והוא תמוה איך ס"ד שכסיפר לה יצחק ליווי ה' תלטרע ח"ו שרה ע"י (ובתנחומא איחא בא השטן בדמות יצחק, ולפי"ו י"ל שלא סיפר לה שהיה ליווי ה' אלא כמס"ל נשטטה הזקן כו'). ואולי נדחוק לומר שמ"מ נשים דעתן קלות שגזרת אללס מדת רחמים על צניהם ומנטערין מבשורה פתאומיות ואין יכולין לעמוד בעצמן כצו"ב, וכ"מ בתנחומא שאמר יצחק לאברהם לא תודיע את אמי כשהיא עומדת על הבור או על הגג שמה מפיל עצמה ותמות, ובצילקוט שם אמר אברהם אם אודיע לשרה נשים דעתן קלות כו'. ועיין בספר הישר הסיפור שנאמת תחלה נתחמה מלערה צוה שהיה ליווי ה' ואח"י אדרבא כשבשריה שהיא חי מרוב שמחה פרחת נפשה. (ועיין בניטין [יז]:) באשה ח' צניה שאף שהיתה שמחה מקדוש השם של ז' צניה, בכל זאת גם היא עלתה לגג ונפלה והיינו מרוב זערה, אך י"ל שהיתה יראה שלא יעשו לה יסורים ג"כ: (יט) שלש בכיות כו' ילדות נגד ג'

עפר: **כשבא אברהם מהר המוריה תרה אפו של סמאל [ג"א: שטן], שראה (יא) שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם. מה עשה, הלך ואמר לשרה, אי שרה לא שמעת מה שנעשה בעולם, אמרה לו לאו, אמר לה (יב) לקח אישך הזקן לנער ליצחק והקריבו לעולה, והנער בוכה ומילל שלא יכול להנצל. מיד התחילה בוכה ומיללת. בכתה (יט) שלש בכיות**

פירוש מהרז"ו

ל"ב, לפני שמש יגון שמו, שהוא עתיד ליגון ישיני עפר, לפיכך נקרא שמו יגון. פירוש להוליד ולהחיות ישיני עפר, גין בלשון עברי ילד, עכ"ל. ובצילקוט [בראשית מה] איתא שהוא עתיד ליאגן לעבודת כוכבים, והוא צריך עיון. ואולי הוא מלשון תאניה ואניה וישעיה בט, ב: **וכשבא אברהם. ילקוט בראשית (דמו קב) בשם פרקי רבי**

פר אחד

פרק לב והקריבו לעולה והנער בוכה ומילל. מה שהביא מוה"ר ולא עוד אלא מהרב ישראל גאון הנה מפורש בחז"ל, עיין בספר שמו אברהם ערך עקדה אות י"ד ואות כ"ט, ועיין להרב שפתי כהן והוצא שם בערך אגלות אות ל"א דוק:

בית הגדול - ביאור מספיק

יאשיהו שכמנחה יפה נחשב לפניו יתברך, ועי' ילקוט מלכיס א יג. יגון שמו. ויגון הוא שמו של משיח כדאיתא בסנהדרין צה, ופירש"י שם לפני שמש עד שלא נברא השמש יגון שמו, וע"ל פ"ג. שהוא עתיד לייגן ישיני עפר. פי' להקיץ ישיני עפר. והמוסף הערוך פי' להוליד ולהחיות ישיני עפר. גין בלשון עברי ילד, ועיין רד"ק שורש בן. הלך ואמר לשרה. פליג אמה שאמרו ויקרא פכ"ו וקה"ר פט"ז שיצחק בעצמו סיפר כל זה לשרה, ובתנחומא נמצא פשר דבר שהשטן בא בדמות יצחק ואמר לה נטלני אבא והעלני הרים כו' ע"ש. והקריבו לעולה. לא שקר אמר כי הקריבו אך לא שחטו, או משום שהאיל נדמה

אברהם לבקש מקום קטרה נחנרון שלא היה מושבו אז שם, וזהו שאמר גר ומושב אנכי עמכם, עמה גר ומתחלה היה יושב שם: (יז) ג' שנים עשה יצחק אב"ל. שכן ל"ז היה בעקדה כדלעיל פל"א וכן מ' שנה כתיב בקחתו את רבקה, ואלולות ימירה על הדין היה (וזה שקראוהו בגדה

דבראשית פס"ד אבל שטה עמ"ש ש' בס"ד בהגהותיו), וכן מלינו לזמן ג' שנים פסק אבל דוד על אמנון [שמאל ב יג] ויהי שם ג' שנים ותכל דוד וגו' כי נחם על אמנון כי מת, וע"ל פ"ל אות מ"ח ששלש שנים הוא זמן שכתה הגמורה מהלכ: (יח) לקח את רבקה ושכח אב"ל אמו מכאן כו' אהבתו הולכת כו'. וזה שאמר ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו: (יט) אחר הוריו. לימדנו שלשון הוריו כולל אביו ואמו, וי"מ

לפרושי מ"ש על זרכת הורי [בראשית מט] דהיינו אביו ואמו (שאמו רבקה זרכתו ליעקב ג"כ כמ"ש בסנהדרין [קנ]. ונאגדה דבראשית פ"ה), וע"ש בפירוש"ם ורצ"ע פירושים אחרים: (כ) לקח אשה כו' אשתו ושובח אהבת הוריו. ונראה שיש לפרש וזה שאמר [שמאל ב א] נפלאות אהבתך לי מאהבת נשים, דעל אהבתו של יהונתן לדוד (כמ"ש [שם א ית] ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאהבו יהונתן כנפשו) נגד אהבתו לאביו שאול קאי, וכמ"ש בהגהותיו למדרש שמואל פכ"ה אות י"ט שנפלאות היא עיני דוד שעזב יהונתן אהבת הוריו ודבק לאהבה גדוד, ואמר שזה נפלא יותר מאהבת נשים שאדם שוכח אהבת הוריו כדכחל, שזה שם ה' צטצע, וכי מאיש לוקחה זאת וכשלוקחה חוזרין להתאחד בגופו, משא"כ נאהבה לאחר כיהונתן לדוד (ומזה יש להכריע פי"מ"ש [בראשית מד] ועזב את אביו ומת שהוא ומת אביו כפי' הרש"ם ורצ"ע שם ולא כפי' הרמב"ן [וכדצ"ו נראה מתרגום יונתן

פירוש מהרז"ו

אליעזר: כנגד שלש תקיעות. פירוש כנגד שלש סדרים של תקיעות שאנו תוקעים בראש השנה, במלכות, זכרונות, שופרות, שאנו תוקעים בשופר של איל כדי שייזכר לנו עקדת יצחק, ותקנו סדר התקיעות בשופר של איל של עקדת יצחק, באופן שבכתה שרה על עקידתו. ובוה ניחא מה שתקינת התקיעות באופן הבכיה והזילה דווקא, כדי לזכור גם כן מיתת שרה על העקדה: רבי יוסי. ילקוט בראשית רמז קאן בשם פרקי רבי אליעזר, וכדאיאת בסדר עולם [פרק א] הובא בילקוט תולדות רמז קין על פסוק [נה. כ] ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. יצחק אבינו היה כשנעקד על גבי המזבח בן ל"ז שנה, בו בפרק מתה שרה, אותו הפרק נולדה רבקה, נמצא רבקה נשאת ליצחק בת ג' שנים, עד כאן שם. ואלו הן הג' שנים שעשה אבל על אמו:

על שלש נכיות ושלש יללות שממה צ"ס, ונולד מזה לעולם עיקשות פה ולזות שפחים:

22/08/2018 11:15

בית הגדול - ביאור מספיק

(מפני האריכות לא העתקתי, הרוצה יעיין שם). ולכן אפשר כשראה השטן שלא עלתה בידו ונחשב האיל תמורת יצחק חשש שמא יהיה כמו כן בגזרה שנגזר על שרה, לכן הקדים עצמו אל שרה להבהילה כדי שתמות ע"י הצער, ונכון כן כי לולא זה היש נספה בלא משפט. מראות. פי' מחמת אותה ראייה שראה השכינה, דאל"כ תיבות מראות מיותר מאתר שכהו עיניו אין אנו יודעים שהוא מראות.

יבבות. ר"ל תרועות של ראש השנה, וסתם כמ"ד ילולי יליל ולא גנחוי גנח, ובאגדה דויקרא שם נקט ששה קולות סתם, אפשר משום דספוקי מספקא להו כדכ"ד אצוה, לכן נקט ל' קולות סתם שלא לכנוס בספק שמו. ובאמת לכאורה גירסא דהכ"ה ג' נכיות נגד ג' תקיעות

אינה מיושבת, דתקיעות היינו קול פשוט, שאינו מדרך קול של צער כלל [והרי הוא רומז לחסד, וגם הוא קול שממה וסירן] ולא הזכירו בר"ה שם ליבבא של צער רק גנחוי או ילולי, לכן אפשר קרוב הדבר שט"ס כאן, ור"ל ג' נכיות נגד ג' גניחות. (והמתנות כהנה נאגדה דויקרא שם הביא דברי הפר"ח שם מלאכי כנוסחא דהכ"ה ע"פ): (טז) מדיבן בא מחר המוריה. וכן הוא נאגדה דבראשית ומרגוס יונתן, ומ"ש אחר העקדה וישנ אברהם אל נעריו ויקומו וילכו יחדיו אל צאר שצע וישנ אברהם צבאר שצע, פירש הרמב"ן שאף ששייבמו ודירתו עם שרה היה אז נחנרון ואלוהי ממרח היה הליכתו לצאר שצע נחנרמו מהעקדה להודות שם לה' במקום שנטע האשל, ומ"ש וישנ אברהם צבאר שצע דחק הרמב"ן שזה היה אחר מיתת שרה נחנרון נתיישב צבאר שצע, ונכתב כאן שמדבר צבאר שצע לגמור ענין צאר שצע כאלה, ולפשוטו י"ל שישב שם צבאר שצע אצו ימים (אם להודות במקום האשל כדברי הרמב"ן, או לטוב שם מדרכו ועסק העקדה) ועודנו מחזיק דרכו מהר המוריה לשוב לביתו לחנרון, (ובאמת אם נאמר שהיה מקום דירתו או צבאר שצע צעת העקדה, ואח"כ עקר דירתו לחנרון צעת מיתת שרה, כמ"ש הרמב"ן לפשטי המקראות, אי"כ לא היה לו לכתוב כאן וישנ צבאר שצע והוליל וישוץ אל צאר שצע). אך המתעבב יותר בזה הוא המסופר בספר הישר ששרה כששמעה הדבר הלכה לבקש את אברהם ומתה בדרך נחנרון, (ויחייש לפ"ז מה שהזכר

ולא עוד אלא

פרק לב ויבא אברהם לספור לשרה ולבכותה (בראשית כג, ב). מדיבן בא מחר המוריה, רבי יוסי אומר שלש שנים עשה יצחק אב"ל על שרה אמו, לאחר שלש שנים לקח את רבקה. ע"כ.

קשה למה נחבל יותר מהשיעור שקצ"ו רז"ל, כיון שהאבות קיימו כל המורה כולה. ועוד להבין למה שלש שנים לא פחות ולא יותר. אמנם נראה עם מה שכתב קודם זה שכתה ג' נכיות כנגד ג' תקיעות, ג' יללות כנגד ג' יצבות, ופרחה נשמחה ומתה. הן אמת ששרה אמנו מתה מלצר ששמעה מהשטן שלא נשחט צנה ונלעטרה באומרה וכי לא נחלצה לעולה לפני המקום, ומלצר זה מתה כמו שכתב כמורה"ר ישראל גאון, אבל העולם לא ידעו ולא הבינו בכל זה אלא לקחו הדברים כפשוטן, ואמרו מתה מהלצר שהגיע בנו לצער זה, והוא גריעות לשרה חס ושלום שנראה שלא יתה צטוחה באמונת אברהם, לכן צעור החילול היה שנולד קבל יצחק אלולות שלש שנים, ולא אלולות ממש רק נהג עמו כנוד ראש וצמיעות השמחות כדי לכפר



אונקלוס יונתן בן עוזיאל  
**בְּנֵי וַיְבֵא אֲבָרָהָם וַיִּתֵּן אֲבָרָהָם לְמִסְפָּדָהּ וַיִּתֵּן וַיִּתֵּן אֲבָרָהָם מִן**

תורה שבעל פה

יקרא דשכבי הוי, למאי נ"מ, דאמר, לא תספרוה  
 לההוא גברא, א"נ לאפוקי מוורשין, ת"ש יובא  
 אברהם לספור לשרה ולבכתה, ואי אמרת משום  
 יקרא דחוי הוא משום יקרא דאברהם משהו לה  
 לשרה, שרה גופא נוחא לה כי היכי דמיוקר בה  
 אברהם. (סנהדרין נו.)

ויט] לספר לשרה ולבכתה, זה שאמר  
 הכתוב אשת חיל מי ימצא א, הדברים  
 על מי נאמרו, לפי שכתוב למעלה יובא אברהם

לא שמעת מה שנעשה בעולם אמרה לו לאו,  
 אמר לה לקח אישך חזקן לנער יצחק והקריבו  
 לעולה והנער בוכה ומילל שלא וכול להנצל, מיד  
 התחילה בוכה ומיללת בכתה שלש בכיות כנגד  
 שלש תקיעות, שלש יללות כנגד שלש יבבות,  
 ופרחה נשמתה ומתה. בא א"א ומצאה שמתה שנא  
 ויבא אברהם לספור לשרה ולבכתה. (פס"א פנ"ב)

ויח ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה,

איבעיא להו הספידא יקרא דחוי הוי או

(א) מש"ס 5778/08/07

שזכור לנו הקב"ה יללת שרה אמנו ע"כ. ועל פי כל המקורות הנ"ל ובפרט מדברי חמדת ימים נראה ברור דמ"ש  
 בערוך ע' ערב בשם כתוב בירושלמי תוקעין צ' קולות צ' בדיחבי ולי בלחש ולי על הסדר ועשר כשגומרין  
 כל התפלה כנגד, "מאה פעיות דפעתה אמיה דסיסרא", וכ"ה בפ' ר"ח בסוף מס' ר"ה. ובספר הפרדס לרש"י,  
 (ובס' המנהיג הל' ר"ה מביא דברי הירושלמי האלו וכותב סמך ע"ז מילמדנו אמור ופעלכם מאפע ממאה פעיות  
 שהאשה פועה בלירתה צ"ט. למיתה ואחת לחיים וכ"ה בויקרא כ"ז ז') דצורך לחקן כנגד (צ' כנ"ל בחי'י)  
 מאה פעיות דפעתה אמנו שרה, דמה ענין הוא להזכיר אימיה דסיסרא וכי בשביל דאמרונין בר"ה לג: דמצינו  
 בקרא ותיבב אם סיסרא מה שיוכות יש לעשות זכרון מאה קולות לזה, אמנם ע"פ כל המדרשים הנ"ל זה מתאים  
 מאד. [ישור דבס' אהבת ציון לר"ה צד נו. העיר בזה רק עפ"ד האבודרהם ולא היו לפניו כל המקורות הנ"ל].

ונ"ל דו"ל עפ"ז באור חדש בגמ' ר"ה מ"ז: כדי לערבב השמן עי"ש ברש"י ובתו' מ"ש מירושלמי הנ"ל ובסמ"ג  
 מצות עשה מב. וע"פ הנ"ל ו"ל כיון דהשמן הוא שגרים למיתת שרה אמנו ע"י דבר שקר שאמר לשרה שיצחק  
 נשחט ואנחנו תוקעין בשופר של איל להזכיר עקדת יצחק שהיתה בר"ה לכן מרבינן בקולות להזכיר היללות ופעיות  
 של אמנו שרה בעת שמתה ועי"ז נסתחמין מענותינן. ועי' באוצר הגאונים סוף מס' ר"ה בקונטרס "עירוב השמן".

[ויח] לאפוקי מוורשין על כרחן שכר הספדנים. משהו לה לשרה עד שבא אברהם מעקדת יצחק דמדכתוב  
 ויבא אברהם מכלל דההיא שעמא לא הוה התם (רש"י) לפי פירוש זה צ"ע כמ"ש המרש"א מאי ראייה  
 מהקרא שלפנינו, דהרי הוה משהין אותה עד שיבוא בעלה ויקברה דהרי לא היה לה עוד מקום לקבורה,  
 ועו"ק דעל מי שואל משום יקרא דאברהם "משהו לה לשרה" אם אברהם לא היה על מי היה מוטל הדבר  
 לקבורה ולא להמתין עד שיבוא אברהם. להמדרשים המובאים לעיל פכ"ב מאמר רב. רג. דיצחק לא היה בשעת  
 מיתת שרה. וכן בעיקר הדבר מנלן הכרח דהשהו אותה. לכן נ"ל דיש לפרש עפ"י גורסת כח"י שהביא בדקדוקי  
 סופרים משום יקרא דאברהם, "משהינן" לה לשרה, אין שרה גופא נוחא לה. ולפ"ז ו"ל דהשאלה היא על  
 אברהם עצמו אי ניבא דהספידא הוא רק יקרא דחוי ולא דשכבי היה אברהם אבינו צורך תיכף כאשר בא מתחלה  
 להשתדל להכין לה מקום לקבורתה ולקברה ואח"כ להספידה ואיך זה הספיד אותה מתחילה והשהה מלקבורה,  
 ומזה מוכח דיקרא דשכבי הוא, וכן הלכה. ועי' ברש"י ובפ' הרמ"ה כאן. אמנם להמדרשים לעיל מאמר פז.  
 דיצחק היה בשעת מיתתה ו"ל דהשאלה היא על יצחק איך "משהו לה" לאמו, והקושיא מנ"ל דהשהו אותה  
 יש לפרש על פי מ"ש בשאלות כאן וכן בהלכות גדולות פי' מי שמתו מאן דשכיב ליה שכבא מוחיוב למכניה  
 ולמספדיה ולמקבריה דהכי אשכחן באברהם בעודנא דשכיב שרה בכייה וספדה וקברה שנא' לספור לשרה ולבכותה  
 ובהע"ש העיר דהא בתורה כתיב בתחילה הספד ואח"כ בכי ונדחק לתרין. אמנם בפ' הריב"א על התורה כ' לספור  
 לשרה ולבכותה היה לו לכתוב ולבכותה קודם לספור כדאייתא במוע"ק כז: ג' לבכי ז' להספד אלא כשבא אברהם  
 ומצא בני ביתו שהיו סופדים אותה שעברו ג' ימים מהבכי עשה הספד עמהם ואח"כ בכה. וכ"כ בחצי מנשה משם  
 ר' ברוך. ואולי ו"ל דזה נכלל בקושיית הגמרא לספד לשרה ולבכותה וקשה דלא כתב מתחילה לבכותה ואח"כ  
 לספדה וצ"ל כנ"ל דבא אחרי ימי הבכי וע"ז הוא שואל שפיר איך השהה אותה יצחק זמן רב ואפ"י לפי  
 המדרשים שיצחק לא היה, ו"ל דאפילו שפחותיה וילידי ביתה שהיו עמה לא היו נותנין להשהות אותה יותר  
 מג' ימים. עוד ו"ל ע"פ מ"ש בפערי"ז משם ר"י דאברהם שלה לחברון ליקח לשרה אצלו לבאר שבע והוגד לו  
 שמתה לכן יובא אברהם לספור. וי"ל דזה ג"כ כוונת רש"י דמזה מוכח דהשהו אותה זמן רב, ובחוקונין כי (וכ"ה  
 ברשב"ם ורמב"ן בארוכות וברב"ח) אפ"י לא בא אלא מן החוץ יאמר ויבא דוגמת ויבא הביתה לעשות מלאכתו.  
 לספור לשרה ולבכותה לפי שלא היה לו מקום מוכן לקבורה. ובשכל טוב ויבא אברהם מהר המוריה, כאותו היום  
 נעשה שמה שרה ונחעסק לספור לשרה ולבכותה כדי לקבל עליה שכר. [ויט] עי' לעיל תורה שלמה פי"ב